

Voor, tijdens en na de COVID-19-pandemie

H. Raat

Published online: 16 July 2020

© Bohn Stafleu van Loghum is een imprint van Springer Media B.V., onderdeel van Springer Nature 2020

Begin 2020 werd de wereld opgeschrikt door wat in korte tijd tot de COVID-19-pandemie (CORona VIRus Disease-2019) zou uitgroeien. Ook Nederland en Vlaanderen zijn zwaar getroffen. De pandemie is op wereldschaal waarschijnlijk nog niet op het hoogtepunt, maar de situatie in Vlaanderen en Nederland is relatief gunstig (juli 2020). De impact is onvoorstelbaar groot en strekt zich uit over alle sectoren van het (maatschappelijk) leven, en over alle leeftijden. We weten nog niet of er later, 'post-COVID', blijvende veranderingen zullen zijn, en zo ja, welke (negatieve, maar ook positieve). Maar zover zijn we nog lang niet.

Voor het ongeboren kind en de jeugd lijken de directe gezondheidseffecten gelukkig relatief klein, al zijn er zeldzame uitzonderingen (bijvoorbeeld PIMSTS (Paediatric Inflammatory Multisystem Syndrome-Toxic Shock syndrome), een Kawasaki-achtige aandoening). De jeugd kan het virus wel krijgen, en in zekere mate ook overdragen, bijvoorbeeld aan volwassenen en ouderen. Dit leidt tot veel praktische vragen over bijvoorbeeld *social distancing*, en over testen en thuisblijven bij bepaalde klachten. De maatregelen tegen de pandemie, zoals het stoppen of verminderen van schoolgaan en (sport)activiteiten, hebben impact op de jeugd. Waarschijnlijk belangrijker zijn de economische en sociale gevolgen, namelijk armoede en toenemende sociale ongelijkheid. Daarvan zijn de consequenties voor het (ongeboren) kind enorm en langdurig. Daarvoor vraag ik aandacht.

Ook voor de professionals in de jeugdgezondheidszorg (JGZ) en voor de uitvoering van de JGZ heeft de COVID-crisis gevolgen. De veiligheid van professionals en medewerkers, en van de jeugd en ouders was een eerste punt van aandacht. Gevolgd door aandacht en zorg voor extra kwetsbare kinderen, en bijvoorbeeld huiselijk geweld. De uitvoering van de JGZ moest en moet worden aangepast, met voorrang voor essentiële onderdelen, zoals bepaalde vaccinaties. Maar ook hier zijn er mogelijk enkele positieve effecten, zoals misschien een blijvend grotere deelname aan vaccinaties.

In de wereld van het (JGZ-)onderzoek en onderwijs zijn er vergelijkbare gevolgen en aanpassingen. Er is aandacht (en geld) voor onderzoek naar de gevolgen van COVID op korte en langere termijn, ook bij jeugd en ouders. Maar dit nieuwe onderzoek zou over enige tijd ten koste kunnen gaan van reguliere programma's. Een economische crisis kan leiden tot ingrijpende bezuinigingen in alle sectoren.

In de hectiek van de COVID-crisis en de snelle veranderingen zijn er in dit nummer van het tijdschrift (nog) geen bijdragen met een relatie tot COVID. Maar wel komt het hele spectrum van de JGZ aan bod: van preconceptie tot conceptie (Guérin en collega's), ontwikkelingsonderzoek bij prematuur geboren kinderen (Van Dokkum en collega's), *Centering parenting* bij uitgeprocedeerde moeders (Van Kesteren en collega's), en preventie van alcoholmisbruik bij adolescenten (Lammers).

Ik wens u en uw naasten namens de redactie een veilige en goede nazomer.

Hein Raat

H. Raat (✉)
Department of Public Health, Erasmus MC – University
Medical Center Rotterdam, Rotterdam, Nederland
h.raat@erasmusmc.nl